

MUSEU D'HISTÒRIA
DE BARCELONA

MUHBA

MUSEU D'HISTÒRIA
DE BARCELONA (MUHBA)
Plaça del Rei, s/n.
08002 Barcelona
Tel.: 93 256 21 00
Fax: 93 315 09 57
museuhistoria@bcn.cat
www.museuhistoria.bcn.cat/quarhis

05
quarhis

QUADERNS D'ARQUEOLOGIA I HISTÒRIA DE LA CIUTAT DE BARCELONA

| BARKENO | BARCINO | BARCINONA |
| MADÏNA BAR^GILÛNA | BARCELONA |

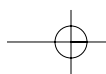
quarhis

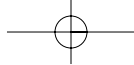
EPOCA II·ANY 2009·N.05·ISSN 1699-793X
280 PÀGINES · BARCELONA

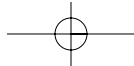
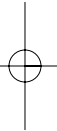
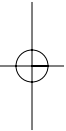
Ajuntament de Barcelona

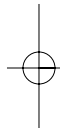
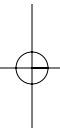
**BARCELONA
CULTURA**

quarhis|05

Editor:

Museu d'Història de
Barcelona (MUHBA)
Institut de Cultura
Ajuntament de Barcelona

Director MUHBA:

Joan Roca i Albert

Cap de redacció:

Julia Beltrán de Heredia

Secretària de redacció:

Emma Morató

Consell de redacció:

Xavier Aquilué (MAC)
Julia Beltrán (MUHBA)
Toni Caballé (GC)
Josep Guitart (ICAC)
Josep M. Gurt (UB)
Albert López (DiBa)
Carme Miró (MUHBA)
Miquel Molist (UAB)
Ferran Puig (MUHBA)
Isabel Rodà (UAB)

Avaluadors externs

(any 2009):
Luis Caballero Zoreda
Carmen Fernández Ochoa
Sauro Gelichi
Jean Guyon
Simon Keay
Bernat Martí
Lucy Vallauri
Desiderio Vaquerizo
Giuliano Volpe

Control gràfic:

Emili Revilla

Disseny gràfic:

PFP
(Quim Pintó,
Montse Fabregat)

Realització:

Estudi Balmes SL

Impressió:

Aleu SA

Imatges de la coberta:

Fons d'excavacions
antigues-donació
Sr. Serra i Ràfols-MUHBA

ISSN

1699-793X

Dipòsit legal

B-9715-2005

© dels textos els autors

© de l'edició

Museu d'Història de Barcelona

Institut de Cultura,
Ajuntament de Barcelona
Plaça del Rei, s/n
08002 Barcelona
Tel.: 93 256 21 00
Fax: 93 315 09 57
www.bcn.cat/museuhistoria/quarhis

QUADERNS D'ARQUEOLOGIA I HISTÒRIA DE LA CIUTAT DE BARCELONA

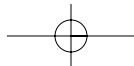
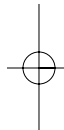
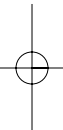
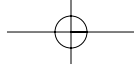
| BARKENO | BARCINO | BARCINONA |
| MADÏNA BAR^GILÛNA | BARCELONA |

quarhis

ÈPOCA II·ANY 2009·NÚM.05·ISSN 1699-793X
280 PÀGINES · BARCELONA

SUMARI
SUMARIO
SUMMARY
SOMMAIRE

9	PRESENTACIÓ JOAN ROCA I ALBERT
10-11	EDITORIAL JULIA BELTRÁN DE HEREDIA BERCERO
14-85	EL NUCLI IBÈRIC DE MONTJUÏC. HOMENATGE A JOSEP DE CALASSANÇ SERRA I RÀFOLS EL NUCLI IBÈRIC DE MONTJUÏC. LES SITGES DE MAGÒRIA O DE PORT. BARCELONA DAVID ASENSIO I VILARÓ I XABIER CELA ESPÍN I CARMÉ MIRÓ I ALAIX I MARIA TERESA MIRÓ I ALAIX I EMILI REVILLA I CUBERO
86-104	EL CARRO IBÈRIC DE LES SITGES DEL PORT DE MONTJUÏC, BARCELONA. EN RECORD I HOMENATGE A JOSEP DE CALASSANÇ SERRA I RÀFOLS CARMÉ MIRÓ I ALAIX
106-123	NOTES I ESTUDIS CENTURIACIÓ I ESTRUCTURACIÓ DE L'AGER DE LA COLÒNIA <i>BARCINO</i> : ANÀLISI ARQUEOMORFOLÒGICA I MODELACIÓ DEL PAISATGE JOSEP MARIA PALET MARTÍNEZ I J. IGNACIO FIZ FERNÁNDEZ I HÈCTOR A. ORENCO ROMEU
124-141	LES VIES D'ACCÉS A LES PORTES NORD-OEST I SUD-OEST DE <i>BARCINO</i> A TRAVÉS DELS TESTIMONIS ARQUEOLÒGICS FRANCESC BUSQUETS I COSTA I JOSÉ MANUEL ESPEJO I BLANCO I VANESA TRIAY I OLIVES I ALESSANDRO RAVOTTO I ÀLEX MORENO GÓMEZ
142-169	ARQUITECTURA Y SISTEMAS DE CONSTRUCCIÓN EN <i>BARCINO</i> DURANTE LA ANTIGÜEDAD TARDÍA. MATERIALES, TÉCNICAS Y MORTEROS: UN FÓSIL DIRECTOR EN EL YACIMIENTO DE LA PLAZA DEL REY JULIA BELTRÁN DE HEREDIA BERCERO
170-183	METROLOGIA I MODULACIÓ DELS EDIFICIS DEL SEGLE VI DEL GRUP EPISCOPAL DE BARCELONA JULIA BELTRÁN DE HEREDIA BERCERO I EMILI REVILLA I CUBERO
184-201	EL FORN DEL CARRER DE L'HOSPITAL I LA PRODUCCIÓ DE CERÀMICA COMUNA VIDRIADA MONOCROMA I DE VAIXELLA VERDA A LA BARCELONA DEL SEGLE XIII RAFAEL DEHESA CARREIRA I JORDI RAMOS RUIZ I JORDI ALSINA MARTÍN
197	ANNEX. Estudi arqueomagnètic del forn del carrer de l'Hospital ELISABET BEAMUD AMORÓS I MIRIAM GÓMEZ-PACCARD
202-215	LA PRODUCCIÓ DE CERÀMICA COMUNA VIDRIADA DEL TALLER DEL CARRER DE L'HOSPITAL AL SEGLE XIII A PARTIR DE LA SEVA CARACTERITZACIÓ ARQUEOMÈTRICA J. BUXEDA I GARRIGÓS I J. G. IÑÁÑEZ I C. CAPELLI
219-221	MEMÒRIA DE L'ACTIVITAT CIENTÍFICA DEL MUHBA <i>BARCINO</i> DURANT LA ANTIGUITAT TARDANA LA TOPOGRAFIA CRISTIANA DE <i>BARCINO</i> : NECRÒPOLIS TARDOANTIGUES JULIA BELTRÁN DE HEREDIA BERCERO
222-224	IMPACTE TECNOLÒGIC EN EL NOU MÓN COLONIAL. ACULTURACIÓ EN ARQUEOLOGIA I ARQUEOMETRIA CERÀMICA (TECNOLONIAL) JAUME BUXEDA I GARRIGÓS
225-226	TESI DOCTORAL UAB/ICAC ARQUITECTURA I URBANISME A <i>BARCINO</i> EN ÈPOCA ALT-IMPERIAL: LA DECORACIÓ ARQUITECTÒNICA D'EDIFICIS PÚBLICS I PRIVATS ANA GARRIDO ELENA
227-230	PREHISTÒRIA DEL PLA DE BARCELONA MIQUEL MOLIST
232	NOTICIARI V CONGRÉS SOBRE MUSEÏTZACIÓ DE JACIMENTS ARQUEOLÒGICS
233-234	JORNADES SOBRE "LA INTERVENCIÓ ARQUEOLÒGICA A LES NECRÒPOLIS HISTÒRIQUES. ELS CEMENTIRIS JUEUS"
235-236	BIBLIOGRAFIA PUBLICADA SOBRE BARCELONA
237-246	TEXTOS EN CATALÀ. SÍNTESIS
247-256	TEXTOS EN CASTELLANO. SÍNTESIS
257-266	ENGLISH TEXT. SUMMARY
267-276	TEXTES EN FRANÇAIS. RÉSUMÉ
277-280	NORMES DE PRESENTACIÓ D'ARTICLES

Presentació

JOAN ROCA I ALBERT
Director del MUHBA

Heus aquí el cinquè volum de la segona època de *Quarhis*, dedicat a tres temes cabdals en la recerca sobre la trajectòria humana del territori que avui ocupa Barcelona i sobre la història de la ciutat. En un ampli article dedicat a Josep de Calassanç Serra i Ràfols es reesituen les troballes ibèriques a Montjuïc; amb una interessant reflexió, en un segon article sobre el mateix tema, a l'entorn de la relació entre carros i vialitat. L'articulació entre territori i circulació és també el tema del treball dedicat a la morfologia històrica dels paisatges, centrat en els vincles entre *Barcino*, la xarxa centuriada del seu *ager* i la vialitat. Un bon preludi, tot plegat, per al proper Congrés d'Història de Barcelona, dedicat a la ciutat en xarxa. El present número compta, així mateix, amb uns apunts finals sobre la ceràmica medieval a partir del que ha aportat el forn del segle XIII del carrer de l'Hospital.

Des de l'aparició del número anterior de *Quarhis*, la nostra institució ha fet alguns passos endavant per intensificar la seva tasca de recerca. D'acord amb el nounat Pla estratègic del Museu d'Història de Barcelona (MUHBA), s'ha creat el Centre de Recerca i Debat, en col·laboració amb les universitats i d'altres centres d'estudis. El seu propòsit és fomentar els estudis i posar a l'abast de la ciutadania les novetats en el coneixement de la trajectòria històrica de Barcelona, sense oblidar la singladura dels habitants que habitaren el Pla abans que no s'hi fundés la ciutat. I és obvi que comptar des del primer moment amb una revista com *Quarhis* és tenir a mà un instrument de luxe.

Una de les aspiracions del Centre de Recerca i Debat és, precisament, promoure els treballs arqueològics en tot l'arc de la llarga prehistòria i història de Barcelona, incloent-hi un camp que per a les necessitats del Museu ens convé ara també desenvolupar: el de l'arqueologia industrial. Una altra aspiració del Centre és la d'extreure el millor partit del cúmul de recerca ja feta, i en aquesta direcció apunta la proposta de preparar, en un futur no gaire llunyà, l'exposició que la prehistòria del pla de Barcelona mereix. Sense oblidar, com a tercer gran objectiu, la intensificació del diàleg entre els historiadors que parteixen prioritàriament dels objectes i les estructures materials de la ciutat i els qui millor coneixen les fonts escrites.

En aquest sentit, després d'un quart de segle d'intensa recerca arqueològica molt arrapada al terreny, a la manera un poc neopositivista, convindria rellançar la narrativa històrica sobre la ciutat antiga. Necessitem una història de la Barcelona antiga tant com de la medieval o de la moderna i contemporània. Perquè, si no, difícilment pot el Museu completar el seu projecte museològic si realment vol ser "el mirall de la ciutat". El seu valuósíssim patrimoni arqueològic ens exigeix abordar no tan sols l'estructura física de la ciutat i la seva vida quotidiana o els seus espais de poder, sinó també una visió històrica més àmplia, explicativa i densa: més de conjunt i amb més replans.

Afegim, per acabar, que junt amb el Centre de Recerca i Debat comencen a prendre cos els treballs del Centre de Documentació Històrica i Patrimonial del nostre Museu (de fet, constitueixen les dues cares d'una mateixa moneda), amb un primer encàrrec ben precís: el de crear la Carta Arqueologicopatrimonial de Barcelona, que ha de ser la base per a la revisió del Pla especial de protecció del patrimoni de la nostra ciutat. De ben segur que *Quarhis*, amb una ambició legítimament i saludablement ampliada, en serà un instrument fonamental.